

EL ROURE

Núm. 71

2n quadrimestre 2024

Publicació del **Consell Municipal de la Gent Gran**
Una eina per a l'intercanvi i la comunicació

Festa Major

Entrevista a Miquel Blanch i Solé

Volem el Parc de Salut,
però també volem el Parc Jordi Vilamitjana

Les Fires de Sant Narcís

Quim Ayats
Regidor de Cultura

Les Fires de Sant Narcís són una de les festivitats més emblemàtiques de Girona, celebrades en honor al patró de la ciutat.

*Fires i Festes de Sant Narcís. Espectadors al pont de Pedra observant el tradicional castell de focs artificials que clausura les fires. 1960.
Font: Arxiu històric de Girona*

Les Fires de Sant Narcís de Girona són una explosió de colors, sons i emocions que omplen els carrers de la ciutat amb una màgia inigualable. Cada any, Girona es transforma en un escenari vibrant on veïns i veïnes, així com milers de visitants, es reuneixen per celebrar la cultura, la tradició i la comunitat.

Des de primera hora del matí, els carrers s'omplen d'activitat. S'omplen d'alegria, de festa i de cultura popular. Les actuacions de gegants i capgrossos, sempre acompanyades dels sons de les gralles, ens recorden la importància de les nostres tradicions i de mantenir viva la cultura.

Les Fires no només són una oportunitat per gaudir de l'espectacle, sinó també un moment per reconnectar amb els nostres veïns i veïnes, per compartir somriures i converses a peu de carrer. Les nits es vesteixen de festa amb concerts a l'aire lliure. Participar a les Fires de Sant Narcís és viure una experiència única que ens recorda com la vida es pot celebrar amb senzillesa i alegria. És un moment per agrair el que tenim, per gaudir del moment present i per donar la benvinguda a l'esperit de la comunitat. Girona es fa gran, i els seus carrers esdevenen els testimonis d'aquests records que perduren anys i anys.

Avui en dia, aquesta festa representa una important cita en el calendari cultural de la ciutat i atrau milers de visitants que volen gaudir de l'ambient festiu i de la riquesa gastronòmica i cultural de Girona. Perquè Girona som una ciutat d'èxit.

Així, les Fires de Sant Narcís continuen essent un símbol d'identitat i un moment de trobada, que aplega passat, present i futur en un context de festa i germanor.

Visca les Fires, visca la festa major!

Paradetes de les Fires i Festes de Sant Narcís al parc de la Devesa de Girona. Automòbils estacionats. Al fons, a la dreta, una sínia. 1967. Font: Arxiu històric de Girona

NÚM 71 – 2n quadrimestre 2024

**Publicació del Consell Municipal de la Gent Gran
Una eina per a l'intercanvi i la comunicació**

Equip de redacció

Pere Heras, Ma. Rosa Pié, Miguel Abad, Joan Miró,
Josep Maria Saiz, Joan Balbi, Àlex Perez i Narcís Sureda.

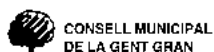
Corresponsals

Lluís Torner, Tere Delgado, Josep Maria Castanyer Darnés, Dolors Estañol,
Carme Subirana, Maria Dolores Rodríguez, Maria Suñer, Núria Suñer,
Rosa Maria Amargant, Mariasol Lagares, M. Àngels Bahí, Jordi Sirvent,
Joan Balbi Ribas.

Bústia de suggeriments: cmgg@ajgirona.cat

El Consell Municipal de la Gent Gran

Plaça del Vi, 1 – 17004 Girona

CONSELL MUNICIPAL
DE LA GENT GRAN

Ajuntament de Girona

Disseny i impressió:

Edicions MIC

Diposit legal. GI-066-96

SUMARI

- Pàg. 2. **Editorial**
- Pàg. 4. **Cartes a l'alcalde**
Pere Heras i Montal
Maria Rosa Pié Pont
- Pàg. 5. **Agraïment**
Pere Heras i Montal
- Pàg. 6. **Ciutat**
Vida associativa
- Pàg. 14. **Feines i festes**
Joan Miró Ametller
- Pàg. 16. **Festa Major**
Josep Mª Castanyer Darnés
- Pàg. 18. **Festa de Santa Eugènia**
Jordi Sirvent
- Pàg. 20. **L'Auca del Mercadal**
Maria Rosa Pié Pont
- Pàg. 21. **Èpoques de Festes Majors**
Joan Balbi
- Pàg. 22. **La tardor**
Josep Mª Saiz Garcia
- Pàg. 24. **Les Festes Populars de Moltivi**
Ramón Ternero Laborda
- Pàg. 26. **Miquel Blanch i Solé**
Pere Heras i Montal
- Pàg. 31. **Parc de Salut i Jordi Vilamitjana**
Maria Suñer
- Pàg. 32. **Vestigis i influències dels oficis**
Carme Subirana Pla
- Pàg. 34. **Cuina medieval catalana**
Narcís Sureda

Cartes a l'alcalde

Pere Heras i Montal

Benvolgut senyor Alcalde de Girona:

Voldria parlar-li d'algunes qüestions que m'han arribat i que crec que són d'interès, com a temes a comentar per intentar millorar al màxim la convivència a la nostra ciutat.

Parlant amb gent del barri de Montjuïc, sembla que tenen tres qüestions que els preocupen molt. També m'han comentat que la regidora del barri ja n'està al corrent i sempre s'ha mostrat molt compromesa.

La **primera** qüestió és la recollida d'escombraries. El servei porta a porta sembla que no funciona del tot bé, a més, en ser un barri de cases unifamiliars i pisos, entre els dos col·lectius no hi ha les mateixes necessitats. També m'han parlat del comportament incívic que es produeix en algunes ocasions per part d'alguns veïns. La **segona** preocupació que m'han comentat és la inseguretat que diuen que hi ha al barri i el perill d'ocupacions dels habitatges. I la **tercera** és el servei de transport públic. Em diuen que s'han suprimit o es volen suprimir parades, cosa que suposaria que alguns veïns haguessin de fer una caminada força llarga per arribar a la parada.

Senyor Alcalde, tot això m'ho han comentat diverses persones, i crec que pot ser força cert, ja que no ha estat només una persona qui ho ha dit. Per això, i sempre amb el desig de fer una crítica constructiva, em guardaré molt de criticar la seva feina, que crec que desenvolupa amb molt d'encert, i, amb l'objectiu de poder millorar aquestes situacions, li demano si pot ser oportú donar informació sobre les qüestions esmentades.

Tingui en compte que jo soc del barri del Mercadal, però, com que des de fa anys envio una carta a cada número de la revista *El Roure* dirigida al màxim representant de la Casa Consistorial de Girona (alcalde o alcaldessa), procuro informar-me dels temes que poden preocupar altres barris perquè així tothom es senti representat.

Moltes gràcies per la seva sempre molt cordial atenció.

Maria Rosa Pié Pont

Benvolgut senyor alcalde:

Girona és una ciutat bonica, petita i acollidora, visitada durant tot l'any, especialment a l'estiu per molts turistes. Aquest any, segons les informacions, ha augmentat el nombre de visitants. És important per molts motius, sobretot per als hotels, restaurants, botigues i el comerç en general.

Sempre hem tingut una gran oferta cultural de concerts i espectacles a la Devesa, als jardins de la Catedral, al Museu dels Jueus, a la Catedral, a les esglésies, places i carrers del barri vell. Hem de valorar l'Ajuntament per una feina ben feta que enriqueix la nostra ciutat i les persones que ens visiten. La meva opinió és que tot ha estat molt ben organitzat.

Als nostres esplais, com és habitual, el dia 1 d'octubre començaran els nous cursos i activitats programades. És una tasca que ens agrada, i cada any intentem millorar i oferir diferents activitats per fer més agradable l'estada a la gent gran, als socis i a les persones que visiten els nostres esplais i centres cívics.

Esperem que tot vagi bé. A més dels cursos i activitats, les visites culturals, conferències, exposicions, festes tradicionals i excursions són una altra alternativa per mantenir una bona relació i convivència.

Salutacions cordials.

Agraïment

Pere Heras i Montal

Amb retard, ja que des de la celebració de la Festa de la Gent Gran del passat mes de juny fins avui no ha sortit cap número de la nostra revista, però considerant que mai és tard per reconèixer els mèrits, crec que és de justícia agrair al fill del nostre company del Consell Municipal de la Gent Gran de Girona, Sr. Lluís Torner, la seva aportació dels darrers anys en el disseny dels cartells de la Festa.

El nostre més sincer agraïment al senyor Torner per la seva col·laboració dissenyant, amb exquisit gust i d'una manera totalment altruista, els cartells de la nostra Festa.

MOLTES GRÀCIES

Vida associativa

Casal de Gent Gran de Sant Narcís

Tere Delgado

Inicis de Festa Major

Ben trobats, socis, veïns i amics. Després d'un estiu molt calorós (jo diria massa i tot), tornem tots a les nostres feines o voluntariats amb ganes de fer coses que enriqueixin els nostres centres cívics.

Com cada nou curs 24/25, l'Esplai de la Gent Gran de Sant Narcís ja té en marxa els tallers de Balls en Línia, Gimnàs, Tai-txi, Anglès, Txikung i Sevillanes. I a tot ritme, les excursions mensuals i la llarga que aquests dies es fa per terres d'Extremadura.

A la reunió de la revista *El Roure*, entre tots, es va decidir que aquest cop un tema bonic podria ser explicar com van començar les Festes Majors dels nostres barris. Ens va agradar a tots, així que, posant fil a l'agulla, vaig demanar a la meva amiga, la Sra. Carme Pagès Vicens, molt coneguda i estimada al barri per tot el seu compromís i implicació. Sabent que ella tenia molta informació, ja que, junt amb la Rosa Massana Vila (D.E.P.), un bon dia, formant part de l'Associació de Veïns, van proposar tornar a fer la nostra Festa després d'una pausa de molts anys. Quan van exposar la seva idea, la junta se les va escoltar, però en cap cas les va animar. Els preocupava com finançar-la, però elles no es van espantar i van començar a demanar col·laboració a entitats, comerciants i gent del barri, que donaven regals i estris per poder sortejar i fer diners. Les atraccions de cavallets,

tir, xurreria, etc., no tenien llum perquè les instal·lacions de la plaça eren molt deficientes, i van haver d'agafar-la de cases particulars, en aquest cas des del teulat de la Fruita i Verdura de Can Baró i la carnisseria Pagès. Un any feia tanta calor que no se'ls va ocórrer altra cosa a aquestes dues "super dones" que afegir a la venda sobre una barra de bar muntada per la casa AVON (que era de bellesa) coques dolces, begudes i talls de síndria. No cal dir que, després d'un mes, encara es trobaven escorces per la plaça. Durant anys, vàrem tenir un envelat, molt gran i envoltat de plàstic, que moltes famílies compartíem. Com que els joves no hi eren mai, ja que estaven ocupats ballant, eren els pares, mares i alguna àvia qui ocupaven els seients, feliços de veure les conquestes dels fills, filles i nets. També vàrem tenir alguns anys l'elecció de la nostra pubilla, nenes molt maques del barri entre els anys 1960 i 1964.

Un any, per por al mal temps, l'Associació de Veïns va decidir assegurar la festa per la pluja. Segons expliquen, tenien mal de cap i de coll de tant mirar al cel. El pluviòmetre estava a l'aeroport, però no mesurava el que plovia a Girona. I va ploure tant, tant, que l'assegurança va pagar, i va ser l'únic any que la Festa va tenir beneficis.

Podem presumir d'haver tingut els millors cantants del moment: Els Tres Sudamericanos, Els Sírex, Els Pekenikes, entre d'altres. Sant Narcís té l'orgull de ser una de les festes més reconegudes i visitades del nostre entorn. Actualment, continua vinculada a l'Associació de Veïns, presidida per la Sra. Carme Castell, amb un munt de joves que formen la junta. Durant anys, en van ser membres en Martí Carreras i en Xavi Reyner. Actualment, la festa, a més dels tres dies oficials, durant els quals es fan el sopar de la botifarra, els macarrons de la Carme i el dinar de l'arrossada, tots sempre plens de gom a gom, inclou gairebé un mes d'activitats vinculades a ella.

En aquest petit espai he hagut de resumir algunes anècdotes i petites coses; moltes altres han quedat al tinter. Però crec que amb aquestes pinzellades a molts us vindran records molt bonics de la joventut, i els més joves podran veure i descobrir els inicis de la nostra Festa Major.

Secció dedicada als casals i associacions de gent gran de Girona com a espai d'intercanvi, de participació, relació intergeneracional en la vida, en la ciutat i com a exponent de cohesió social

Associació de la Gent Gran de Pedret

Rosa Maria Amargant

Hem arribat al tram final d'aquest curs 2023-2024, acompanyant la primavera i l'arribada del bon temps. En aquest període no hi poden faltar les roses i els llibres. Aprofitant que Sant Jordi va caure en dimarts, dia de casal de Gent Gran, vam fer un bon berenar recitant algunes poesies, i totes les participants van ser obsequiades amb una rosa.

El dimarts 21 de maig vam organitzar una excursió a l'Alt Empordà. Vam sortir sal voltant de les 10 del matí i vam fer la primera parada al Centre Comercial Gran Jonquera, per fer "shopping" i passar una bona estona. A l'hora de dinar ens vam desplaçar a Espolla per fer l'àpat al restaurant *La Fraternal*, on sempre hem menjat molt bé i amb un tracte excel·lent. Per pair-ho, vam tenir una sessió de balls en línia allà mateix. Enguany també vam celebrar un dinar el dijous 9 de maig al restaurant *Txalaka* amb les sòcies més grans de l'entitat i les participants del bingo i el punt de cultura. Finalment, al juny arriba el final de curs i les cloendes de les diferents activitats. Les participants en el taller de memòria dels dilluns van fer un berenar per celebrar-ho, i les participants dels dos cursos de balls en línia van fer una celebració conjunta amb els dos grups, amb pica-pica, cava i tota mena de menjars. Per tancar-ho tot, no va faltar l'emblemàtica celebració de cloenda, amb un espectacular concert de l'orquestra Metderband, seguit d'un gran berenar, on van participar gairebé tots els so-

cis i sòcies de l'entitat. Va ser un gran èxit i estem molt agraïts als músics i a totes les persones que han col·laborat i participat.

Aquest trimestre hem tingut uns quants aniversaris i sants al casal. Han fet anys la Montserrat Puy i la Isabel Rebollo, i també vam celebrar el sant de l'Antònia, que va portar coca i dolços. Finalment, ens vam alegrar moltíssim de tornar a veure la Dolors Farreras, que feia uns mesos que no participaven a les activitats del casal per temes de salut. Li vam donar tot l'escalf i estima del món. Després de tot això, arriba l'estiu i ens toca fer un bon descans per agafar forces de cara al curs vinent. Us hi esperem!

Associació de Gent Gran del Barri Vell - Mercadal

Maria Rosa Pié Pont

Sicília i les Illes Eòlies

Aquest any, amb el nostre esplai del Mercadal, vam anar a Sicília. Va ser un viatge molt intens, amb visites als llocs més emblemàtics.

Palerm - Agrigent: visita guiada a la vall dels temples grecs, antiga colònia grega dels segles V abans de Crist. Impressionant veure uns temples tan ben conservats amb tanta història.

Erice: ascens panoràmic al mont Erice. Visita guiada a aquesta ciutat històrica situada dalt del mont, a 750 metres d'altitud. Un panorama magnífic. Direcció a Valderice, a prop de Trapani.

Armerina: visita guiada per la vall dels temples, carena amb restes de set temples d'estil dòric, patrimoni de la UNESCO. Piazza Armerina, ciutat medieval amb un centre històric barroc i normand. Visita guiada a la vil·la romana de Casale, patrimoni de la UNESCO, que recull la col·lecció de mosaics més important d'Europa, destacant l'escena de les deu noies en biquini!

Siracusa: una de les ciutats més prestigioses de Sicília. Descoberta de la latomia, cova artificial anomenada l'orella de Dionís.

Taormina: lloc espectacular a 250 metres d'altitud, a pic sobre la costa jònica i davant del gegant volcà Etna. Visita guiada de la Naxos grega i el teatre grecoromà. Passeig pel Corso Umberto fins a la terrassa de la Piazza IX Aprile.

Milazzo, Lipari i Stromboli: excursió amb vaixell, jornada completa a les illes Eòlies. Parada a la vila de Lipari i a Marina Corta, el pintoresc port de pesca. Parada a Panarea, l'illa més antiga i la més petita de les Eòlies. Navegació en direcció a Stromboli, fondejats sota el pes del volcà Stromboli, testimonis d'un fenomen natural colossal. Són situacions i moments únics que es viuen intensament. Casualment, teníem lluna plena, la qual cosa encara va fer més bonic i intens l'espectacle.

Cefalú - Monreale: Cefalú, poble de pescadors, lloc pintoresc als peus d'un promontori rocós. El barri de La Roca d'aquesta atractiva localitat és patrimoni de la UNESCO. Visita guiada del Duomo, cèlebre pel seu claustre i considerat un dels grans assoliments de l'art normand. Descoberta de la platja palermitana de Sferracavallo.

Monreale: magnífic lloc dominant la verda Conca d'Oro i la ciutat de Palerm.

Ha estat un viatge amb molta història dels grecs, romans i fenicis. També hem gaudit d'una illa amb uns paisatges preciosos, tant de mar com de muntanyes rocoses espectaculars, i els volcans, alguns encara en procés d'erupció.

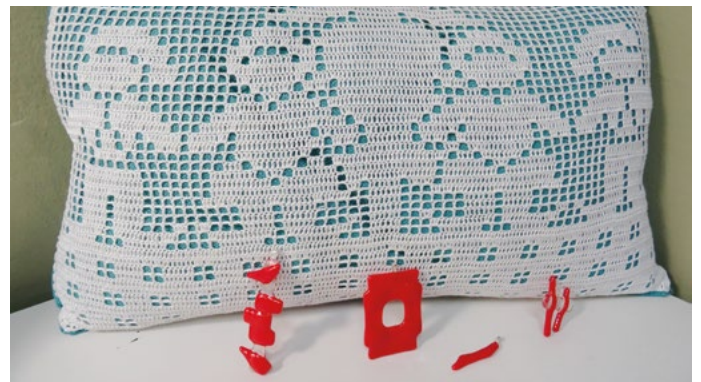
La història sempre és important per recordar... són els nostres orígens.

Secció dedicada als casals i associacions de gent gran de Girona com a espai d'intercanvi, de participació, relació intergeneracional en la vida, en la ciutat i com a exponent de cohesió social

Associació de Gent Gran de Sant Daniel

Joan Balbi Ribas

Doncs sí, ja hem arribat al final del curs 23/24. Per a nosaltres ha estat molt profitós. Les activitats que hem portat a terme, com la fusió de vidre, la punta de coixí, un petit taller de cuina anomenat "Què cuinem?" i, un cop al mes, el programa "De què parlem?", han tingut una bona acollida. A final de curs, hem fet una fira de mostres presentant els treballs realitzats durant l'any. També hem col·laborat en la festa major de Sant Daniel, en els actes organitzats per la comissió de festes, amb les havaneres interpretades pel grup Vell Galligants i un bon cremat. També, en el marc de la festa major, s'ha organitzat una passejada pel poble de la vall, on persones que hi viuen de tota la vida ens han explicat la història de gairebé cada casa, amb fets i anècdotes que molta gent desconeixia.

Associació de Gent Gran La Unió del Pont Major

Josep Mª Castanyer Darnés

Durant el 2n quadrimestre d'enguany, les activitats s'han vist reduïdes, ja que l'agost resulta sempre inhàbil. Tot i això, l'acabament del curs va ser ben intens.

El dissabte 25 de maig hi va haver un ball amb Carles Ribas. El mes de juny es van fer dues sessions de ball, una el dissabte 15 amb Marisol, i finalment, el dijous 27 hi va haver el ball de cloenda de curs amb Núria i Chus, després d'haver fet un bon dinar amb arrossada i rostit.

Durant aquest període de primavera i començament d'estiu es van continuar fent el bingo de cada dimecres, el curs de memòria cada dimarts, la gimnàstica al parc de salut els divendres i també gimnàstica al Centre Cívic cada dilluns.

Ara, després del parèntesi d'agost, tornarem a la normalitat de les activitats habituals durant el curs.

Associació de Jubilats i Pensionistes de Can Gibert del Pla

Miguel Abad i Maria Suñer

Les vacances d'estiu ja s'han acabat, i ara el Centre Cívic de Can Gibert torna a obrir les portes a un nou curs 2024/2025, on es continuaran fent els cursos de gimnàstica i sevillanes amb les seves respectives professores. Els primers dies del mes es farà la inscripció i el pagament per a aquests cursos. Igualment, es continuaran oferint els espais de trobada com Ballem-ballem, costura, i els tallers de memòria. Cada tarda hi ha jocs de taula i es vol continuar fent les sessions de cinema, els Dijous Culturals i els balls quinzenals dels diumenges.

El servei de podologia continua igual que el curs passat, amb cita prèvia, i el de perruqueria també. La perruqueria MAI'S dona servei a tots/es els socis/es del centre.

Igualment, es vol potenciar les caminades dels divendres i les que es fan amb el CAP contra el càncer els dimarts al matí.

El centre també compta amb l'ajuda d'entitats socials de l'Ajuntament i dona suport a moltes persones amb tràmits administratius.

Pensionistes a punt de fer la partida de les tardes.

Secció dedicada als casals i associacions de gent gran de Girona com a espai d'intercanvi, de participació, relació intergeneracional en la vida, en la ciutat i com a exponent de cohesió social

Associació de Gent Gran de Santa Eugènia

Jordi Sirvent

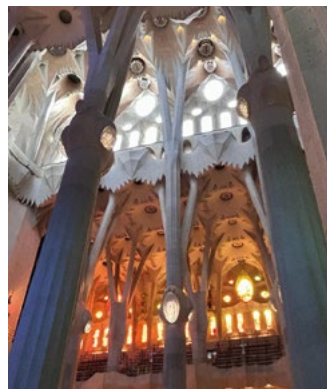
Resum activitats segon trimestre del 2024

Acabades les festes de Setmana Santa i sense gaire temps per descansar, a primers d'abril vam anar a visitar la Sagrada Família, el temple de Gaudí. La jornada va començar amb el desplaçament a Barcelona, on vam visitar el CosmoCaixa, amb una visita al Museu de la Ciència i un passeig pel "bosc inundat", que simula les condicions d'un bosc tropical amb la seva flora i fauna. Ja al museu, ens vam instruir amb tots els coneixements sobre l'univers i les activitats de l'home. Després de dinar al mateix edifici, a la tarda ens vam traslladar a la Sagrada Família, on vam poder gaudir de les darreres torres construïdes. Amb una visita guiada ens van aprofundir en el coneixement d'aquest emblemàtic edifici.

Ja a finals d'abril, dins de l'activitat de memòria, hi va haver una xerrada-presentació d'uns quaderns per treballar la memòria en la gent gran. La xerrada, que va impartir la Sra. Montse Clavé, va ser seguida per una vintena de persones. Al final de l'acte, alguns participants van adquirir els quaderns presentats.

Com a sortida del mes de maig, es va programar una excursió a Rupit i El Far, començant per un bon esmorzar al poble de la Gleva, un lloc habitual i de gran acceptació per part dels participants. A continuació, vam fer una visita al bonic poble de Rupit. Malgrat que el dia no va acompanyar, vam poder completar la visita. Després ens vam desplaçar fins al restaurant de Coll de Condreu per dinar. A la tarda vam visitar el Santuari del Far i, després, vam tornar cap a casa.

Uns dies més tard, a les instal·lacions del Casal, un grup de Mossos d'Esquadra va oferir una xerrada informativa sobre consells de seguretat, especialment adreçada a les persones grans. Sobretot es va enfocar en la utilització del mòbil, les targetes de crèdit i les operacions bancàries.

Ja com a cloenda de les activitats de l'any, a principis de juny es va celebrar la tradicional arrossada. Unes cent vint persones ens vam reunir per donar per acabada l'activitat del casal. A més de l'arròs, els assistents van poder gaudir de l'activitat de Risoteràpia que un grup del casal havia preparat per presentar-la posteriorment a la festa de la gent gran. No hi podia faltar el ball.

Uns dies després, el Casal va participar en la festa de la gent gran amb dues actuacions. D'una banda, un grup que realitza l'activitat de Sevillanes ens va presentar uns balls, un dels quals va tenir molta acceptació en barrejar sardanes i sevillanes. També es va presentar l'activitat de Risoteràpia, amb el títol de "Se ha muerto Chicho", que va ser molt aplaudida pels assistents. A més, un grup de gent del casal que fa ball en línia va participar en la festa de cloenda de totes les activitats a Can Ninetes.

Associació de Pensionistes i Jubilats de Taijalà

Maria Dolores Rodríguez

S'acosta l'hivern

El Casal de Taijalà ja és obert. Avui és un dia de pluja. Ja fa fred d'hivern, tot i que ha acabat l'estiu, i ara ve el "veranillo del membrillo".

Com cada any, farem la festa al centre. Ja s'han començat a fer les activitats al Centre de la Gent Gran. Es comencen a fer el vestit de paper i coixí, i a fer punt de mitja. Gimnàstica i gimnàs, el cor, plegat i ball en línia. Ja preparen la 1a setmana d'octubre, i cada dia faran una activitat diferent, i la gent de Germans Sabers i Taijalà ajudaran a la festa. El dia 12 d'octubre, com a final de les actuacions, farem una fideuà i ball.

Associació de la Gent Gran de Montilivi

Dolors Estañol Pibernat

Jocs al Casal

Al Casal Cívic de Montilivi sempre hi ha hagut activitats lúdiques. Cada tarda es poden veure moltes persones jugant a la petanca al pati (si fa bon temps). Actualment, tant homes com dones, en un ambient distès, competitiu i de bona harmonia, ensenyen a aquells que no en saben i accepten novinguts.

Al ping-pong o tenis de taula, també hi ha dues o tres taules on els matins d'alguns dies força persones gaudeixen d'aquest joc recreatiu. També hi ha una taula de billar a disposició de tothom qui en vulgui fer ús.

Com a activitat per a aquelles persones que no en saben, hi ha escacs cada dimecres al matí, i també hi ha taulers d'escacs a disposició del públic per poder fer partides amb amics o altres persones aficionades a aquest joc. Només cal posar-se d'acord.

Durant les tardes, moltes persones juguen a diferents jocs: cartes, dòmino, triòmino, botifarra...

També es pot jugar al Rummikub, parlant amb la Sra. Pilar, que és la coordinadora d'aquest joc. S'hi fan par-

tides amb diverses persones. És un joc nou i divertit, que necessita tàctica, estratègia i buscar oportunitats per aconseguir guanyar. Els jocs socials fomenten els valors i la superació personal. Ens ajuden a empatitzar, socialitzar, raonar, treballar la memòria, les tècniques d'atenció, i a rebaixar el cansament i la fatiga.

Us animem a venir i participar de les nostres activitats lúdiques i d'oci.

Secció dedicada als casals i associacions de gent gran de Girona com a espai d'intercanvi, de participació, relació intergeneracional en la vida, en la ciutat i com a exponent de cohesió social

Associació de Jubilats i Pensionistes de Vila-roja

Benvolguts companys

Enguarem un nou curs i l'Associació de Jubilats i Pensionistes de Vila-roja us presenta una programació, plena d'activitats. La nostra entitat continua treballant per:

- Trobar resposta a les necessitats i interessos de tota mena que caracteritzen la vida de les persones, especialment en el període de vellesa.
- Crear i promoure iniciatives, activitats i serveis que afavoreixin la integració de tots els seus membres a la comunitat familiar, local i social per tal de promoure relacions i intercanvis amb altres persones, grups i associacions
- Fomentar l'ajuda mútua

Al llarg dels anys l'entitat ha anat modelant els objectius proposats, per tal d'adaptar-los als canvis que es generen a la societat. La nostra entitat treballa per aconseguir un envelliment actiu i saludable, per al qual cosa l'oferta d'activitats adreçada a la gent gran és variada i destinada a potenciar un bon estat de salut físic i psíquic, així com l'aprenentatge al llarg de la vida. Un envelliment actiu i saludable vol dir també formar part de la vida comunitària, cultural i social del barri i de la ciutat.

Durant el curs 2024/2025 l'associació ha programat tallers i cursos diversos: memòria, musicote-

Dinar de fi de curs. Juny 2024

ràpia, gimnàstica suau, etc. Una de les novetats que presenta la nostra entitat per aquests mesos, que complementen l'Espai de jocs de taula, són les "Tardes de xocolata", espai on els nostres veïns i veïnes podran gaudir d'un espai on poder compartir experiències, xerrades i intercanvi de coneixements al voltant de la taula. Els membres de la junta i les persones voluntàries del barri faran acompanyament a les persones grans per tal de poder-los oferir companyia i esbarjo. Continuarem oferint-vos algunes sortides i excursions de les quals us anirem informant pròximament.

Us convidem a participar de les entitats programades així com de compartir amb tots vosaltres els espais de trobada que us oferim.

Sortida a L'Albufera (Valencia). Setembre 2024

Feines i festes

Joan Miró Ametller

He viscut les festes de diversos pobles, sobretot a Catalunya, Castella i Andalusia, però també a Castella, Aragó, València i Lleó. Les que vaig gaudir a Andalusia eren festes primaverals, el mes de març i l'abril. El segle passat, aquests mesos podien ser plujosos, especialment l'abril. Els danys que podia causar la pluja s'avaluaven en milions de pessetes d'aquell temps (anys 70). Calia afegir-hi la decepció i el disgust ciutadà provocats per la suspensió de la passejada o de l'esbarjo.

A Catalunya recordo les festes de Barcelona, les de Girona i les de diferents poblets de l'Alt Penedès.

Aquestes festes de pobles jo les relacionava amb les feines del camp. Es concentraven en els mesos de juliol i agost, quan es donaven per acabades les feines relacionades amb la sega i abans de començar la verema. Ara la verema s'ha avançat i les festes, relacionades amb els diferents patrons de les poblacions, no han canviat pas de data. En aquell temps, a finals d'agost, quan el dia s'escurça, jo pensava que el cel ens concedia una treva i que no començaven les pluges... fins al darrer dia de la festa major!

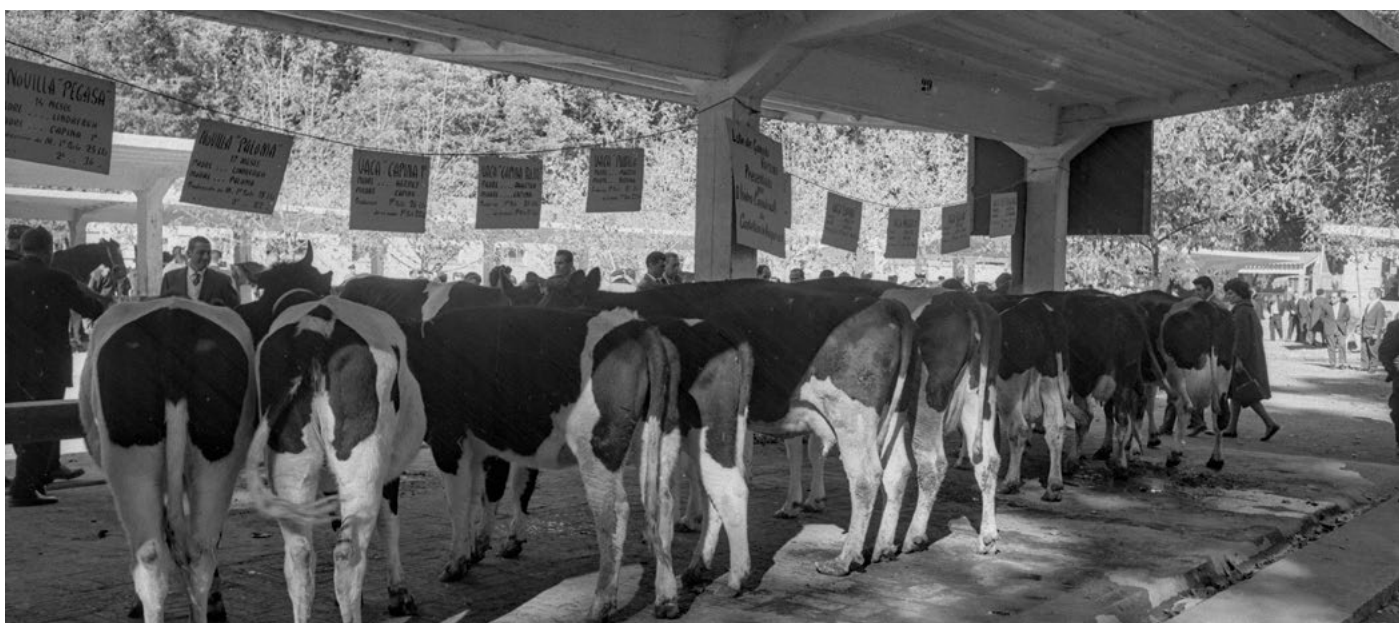
En acabades les festes de la comarca, s'iniciaven als camps els treballs de preparació per a les feines de l'any agrícola vinent.

Les altres festes eren el setembre. Una invocació mariana havia substituït la santa patrona original, relegada a una petita festa major d'hivern. La invoca-

Celebració del XVII Concurs de Pesca Fluvial, organitzat pel GEiEG en el marc de les Fires i Festes de Sant Narcís, al riu Onyar de Girona. 1967. Font: Arxiu històric de Girona

**La globalització ha esborrat aquests matisos.
Ara tenim a l'abast tota mena de productes agrícoles independentment de l'època.**

Inauguració de l'exposició de bestiar boví, patrocinada per la Diputació de Girona, durant les Fires i Festes de Sant Narcís al mercat del bestiar del parc de la Devesa. 1962. Font: Arxiu històric de Girona

ció mariana era conseqüència d'haver salvat la ciutat d'una plaga de llagostes el segle XVII. Curiosament, Roma no va acceptar el canvi de patronatge fins dos segles més tard. Llavors van començar les festes de setembre. La nova festa, el setembre, no corresponia al clima més adequat i típicament per festes plouia. I ja s'endevina el comentari corresponent: Eulàlia feia ploure perquè estava enfadada amb Mercè.

Segur que ja sabeu de quina ciutat parlo!

Una ciutat que tenia una tercera patrona, santa Madrona, que potser només recorden al Poble Sec.

En una ciutat, les labors camperoles ja no podien ser condicionants. En tot cas, el setembre s'acabava la verema i els residents tenien més llibertat per moure's. En el cas de Girona, em semblava evident que les festes de sant Narcís estaven relacionades amb el mercat: comerciants i traginers acudien a oferir els seus productes a les poblacions caps de comarca. Diferents ciutats de les nostres comarques i vegueri-

es commemoren les seves festes majors entre setembre i octubre. Les festes, a Girona, se celebraven a la plaça de les Cols, al començament de la Rambla, a tocar del Pont de Pedra, fins que van requerir un nou emplaçament per la complicació, la diversificació i el volum adquirits i el canvi de naturalesa, més dirigit a l'esbarjo i es van desplaçar cap a la Devesa. I també eren típiques les pluges! Ara no tant...

La tardor tenia el seu encant. Anàvem a menjar raïm, amb autorització del pagès. Ens enfilàvem a la noguera i als ametlers de casa per gaudir de la fruita que ens oferien els arbres. Anàvem, a acaçar bolets. Ens passejàvem pels boscos de colors variats i canviants. Semblaven nous de trinca, diferents...

La globalització ha esborrat aquests matisos. Ara tenim a l'abast tota mena de productes agrícoles independentment de l'època. No vivim tan lligats a les feines del camp per celebrar les nostres festes. Hem buscat nous motius de festa i encara n'haurérem d'inventar més.

Festa Major

Josep Mª Castanyer Darnés

Ara que ja hem entrat a la tardor i amb les Fires al davant, ens queden ben recents la majoria de les festes majors dels barris i pobles dels voltants.

La Festa Major ha tingut sempre un origen religiós amb la celebració del sant patró o patrona, coincidint la majoria de vegades amb aquesta data onomàstica. En general, s'ha anat mantenint la coincidència de dates.

A l'àmbit, sobretot rural, les festes s'han situat en el calendari en funció del segar i el batre, les collites i la verema, posant-les darrere d'aquestes activitats per no entorpir les feines i poder celebrar-ne l'èxit.

Amb el temps, ha anat canviant la funció de la Festa Major. Fa unes quantes dècades, les festes en general i, sobretot, la principal, la Festa Major, significaven l'esdeveniment local més important. Eren uns dies de menjar, beure i anar mudat. Hi havia el costum de tenir convidats a les cases, sobretot parents i també amics. Tots els àpats eren abundants i selectes. Es cuinaven pollastres, ànecs, conills, canelons i escudelles ben carregades. En algunes cases més aviat benestants, calia l'ajut d'una cuinera vinguda de fora per tal de donar l'abast a tants tiberis. Aquells dies els vins eren més seleccionats i no hi faltava mai el xampany.

Fora de casa, l'activitat era contínua del matí a la matinada següent. La música era constantment present: des de l'acompanyament de les pabordesses cap a l'església, l'amenització de l'ofici solemne, les sardanes, el concert a l'hora del vermut, més sardanes a la tarda i els balls: de tarda i de nit. La Festa Major durava dos o tres dies.

Els balls de Festa Major se sumaven a l'oferta que, de manera fixa, tenien els salons i sales de ball, ampliant de manera substancial el panorama musical i de ball.

S'establí una autèntica competició entre pobles i barris per veure qui llogava les orquestres més anomenades i famoses. Amb el temps, s'hi van anar incorporant figures individuals, com ara cantants i grups musicals que havien agafat fama gravant discos i que eren escoltats i coneguts a través de la ràdio i, més endavant, de la televisió. Era el que ara se'n diu fer "bolos".

**La música era constantment present:
des de l'acompanyament de les púbbilles cap a l'església,
l'amenització de l'ofici solemne, les sardanes, el concert a l'hora del vermut,
més sardanes a la tarda i els balls: de tarda i de nit.**

Per fer front a tot aquest dispendi, els envelats eren tancats i calia pagar entrada en diferents modalitats: abonament familiar amb llotja, abonament sense llotja, entrada individual, etc.

Les comissions de les Festes Majors funcionaven com veritables empresaris de l'espectacle, i no per cap finalitat lucrativa, sinó per no tenir pèrdues i poder fer Festes Majors ben lluides un any darrere l'altre.

A hores d'ara, després de tot un procés de "democratització" i desvinculació religiosa, les Festes Majors han esdevingut populars, amb programes

diversificats per a tota mena de públics. Han desaparegut els envelats, que han estat substituïts per entarimats plens de tecnologia de so i llums, s'han generalitzat els àpats populars i s'han anat perdent els grans festins a casa.

S'ha guanyat en llum, color, varietat i alegria manifesta, i s'ha perdut la monotonia.

Qui paga?: Els ajuntaments i els benvolguts espònsors.

Bona Festa Major!

Festa de Santa Eugènia

Jordi Sirvent

L'estiu ha estat molt calorós, potser no tant com l'any passat, però com que la memòria ens traeix sovint, recordem els darrers dies en què efectivament hem passat calor, més de la que estàvem acostumats. Han arribat les pluges en forma de ruixats dispersos, gairebé sense avisar. Això ha fet que la temperatura baixés, amb unes matinades ja més fresques. Sembla que l'estiu ens abandona. Ja s'albira a la cantonada la tornada a l'escola de la mainada i, com cada any, arriba també inexorablement la festa major de Santa Eugènia. Una festa major que, amb un gran treball de totes les associacions implicades per sacsejar i fer aixecar dels sofàs tots els veïns del barri, ha aconseguit elaborar un programa amb multitud d'activitats per a totes les edats, reflectint l'àmplia diversitat cultural del barri. Això fa que la gent s'hi senti implicada i que, en algun punt del programa, es vegi abocada a participar-hi.

La festa, que a finals del segle XIX es va decidir celebrar els dies 10 i 11 de setembre en honor a Santa Eugènia, sol coincidir amb la Diada Nacional de Catalunya. Aquest fet ha provocat que els darrers anys s'hagi vist reduïda la participació en alguns actes. Els actes de la festa major conformen un atapeït programa amb múltiples i variades activitats. La ubicació, a causa del creixement urbanístic del barri i les transformacions que ha patit per les infraestructures que travessen el barri, ja sigui el ferrocarril en el seu temps o les artèries que comuniquen Girona amb Salt i pobles de les rodalies, ha fet de Santa Eugènia un poble sense punts de concentració i trobada de la gent ben definits. Amb els anys, aquests punts de trobada i concentració han anat variant. Actualment, es reparteix entre la plaça del barco, Can Ninetes i la frontissa Núria Terés.

Com a actes destacats de la festa major, no hi poden faltar les sardanes i les plantades de gegants i capgrossos, amb el seu cercavila pels carrers més destacats del barri. La colla gegantera del barri organitza posteriorment un vermut amb cançons populars. Tampoc hi falten les proves esportives, com tornejos de bàsquet, campionats de petanca, una pedalada popular i partides d'escacs. Hi haurà també un sopar popular, amb el pregó i ball, així com una cantada d'havaneres. Clouran els actes uns focs artificials.

Hi ha un petit homenatge per a la gent gran amb un berenar de festa major, amb actuació musical organitzada per l'Associació de la Gent Gran i subvencionada per l'Associació de Veïns del barri de Santa Eugènia de Ter.

Carrers del barri de Santa Eugènia de Ter durant la festa major. Girona. Parc infantil amb una reproducció d'un vaixell anomenat Tempesta a la plaça de Santa Eugènia. 1989. Font: Arxiu històric de Girona

---

Com a acte de cloenda, els focs artificials posen fi a unes quantes jornades d'alegria i joia on els veïns del barri comparteixen i donen vida als carrers.

Encara que no dins del que seria pròpiament la festa major, s'han inclòs unes activitats que pretenen donar visibilitat a altres grups socials i que, a més d'enriquir-nos, ajuden a la seva integració i ens mostren la diversitat del barri. Dins aquest apartat destaquen les passejades temàtiques per les hortes de Santa Eugènia, la mostra d'arrossos, la festa africana i diferents xerrades i exposicions.

Cal destacar de manera especial la inclusió de l'acte religiós central en el programa de festes: l'ofici de Festa Major i el repic de campanes. Volem ressaltar-lo, ja que aquest any adquireix una major rellevància per la presència del nou bisbe de Girona en la missa concelebrada, en la qual el guia religiós realitzarà una visita pastoral als seus feligresos.

En relació amb l'acte religiós, cal remarcar l'article de la revista *La Ninfa* de l'Associació de Veïnes i Veïns de Santa Eugènia, inclòs en el programa de festes, titulat "De festes parroquials i campanes", escrit per Jaume Prat i Pons, historiador. En aquest article, s'hi descriuen amb gran detall les peripècies de les campanes de l'església de Santa Eugènia. Les campanes van ser foses per "necessitats de guerra". Temporalment, una part de les recentment construïdes escoles nacionals va exercir les funcions d'església. Quan es va construir el nou barri de Sant Narcís, l'església va passar a ser la nova seu parroquial de Santa Eugènia. Una de les campanes, fosa en part amb una de les antigues campanes de la fàbrica Marfà i donada pels seus amos, va passar a formar part de l'església. Ja quan es va crear la nova parròquia de Sant Narcís, ambdues parròquies van compartir el mateix temple.

Més tard, s'estrena la nova seu de la parròquia en un local del carrer Turó, tot i que els actes religiosos rellevants continuaven celebrant-se a Sant Narcís. Ja als anys setanta, es va habilitar un local al carrer Montnegre cantonada amb el carrer Montseny fins a la construcció de l'actual temple situat al barri de Can Gibert. Com a fet anecdòtic, es col·locà com a

primera pedra una pedra numerada amb el número 111 del pont del Dimoni. En aquest darrer temple s'hi van col·locar dues campanes, i més tard se n'hi va afegir una altra procedent del convent de les Carmelites Descalces.

Si la història de la seu de la parròquia i les seves campanes és embolicada, també ho és la de la ubicació de la Festa Major. Als anys seixanta, repartida entre les cases de la carretera i la Rodona, la festa major competia amb les festes majors dels pobles propers. Comptava amb la participació de les orquestres Meravella, la Bisbal, la Costa Brava i la Selvatana, cobles-orquestres de primer nivell encarregades tant de les sardanes com del ball. Pel que fa a aquest, sempre es procurava portar artistes de rellevància nacional que en aquell moment es trobaven en el seu millor moment d'èxit. Noms com Raphael o Tony Ronald van actuar a l'envelat de la Festa Major. Aquest es va ubicar en diferents llocs, com al pati de l'actual col·legi Groc, seu de les escoles nacionals, l'ajuntament i altres serveis públics. També s'havia ubicat al camp de futbol, que anomenàvem dels "salesians", on també es trobaven les atraccions com les típiques parades de tir, la pesca d'aneguets o fins i tot la parada d'autos de xoc. També s'hi havien celebrat els típics partits de solters contra casats. En el record també hi trobem una activitat ciclista amb curses de les diferents categories d'edat, que es realitzaven en un circuit al voltant del riu Güell, des de la zona del pont dels Maristes fins a la rotonda de la confluència dels rius Güell i Marroc, i que tenien molt d'èxit amb participació de molts equips de diferents punts de Catalunya.

Com a acte de cloenda, els focs artificials posen fi a unes quantes jornades d'alegria i joia on els veïns del barri comparteixen i donen vida als carrers. Desitjant que la festa d'aquest any l'hàgiu gaudit en pau i alegria, i hàgiu pogut participar en la majoria d'actes, esperem que la de l'any vinent sigui com aquesta i, si pot ser, millor.

L'Auca del Mercadal

El Mercadal és un barri molt especial.
Tenim església, escola, botigues i restaurants,
el Museu del Cinema Internacional,
l'esplai pels veïns i també per a la gent gran.

Dues places molt boniques:
Santa Susanna, per celebrar la Festa Major,
i Jordi de Sant Jordi,
per les festes de l'esplai.

Ramon Gavilán, president de la Gent Gran,
optimista, treballador i exigent,
"cap problema", sempre diu,
"endavant", i "tot ho farem".

Activitats i cursos per aprendre:
ball en línia, gimnàs, ioga, country,
idiomes, lectura, dibuix i pintura.
Informàtica bàsica, tothom pot escollir.

Per Nadal: pessebre, arbre, Quina i guarnició,
sorteig de paneres, coca i cava.
Castanyada amb vi dolç,
la rosa per Sant Jordi, havaneres i cremat.

Carnestoltes, disfresses i música per ballar.
Pel maig, "Girona Temps de Flors",
una festa molt nostra i també la il·lusió de
participar amb el conjunt floral.

El cor i Havaneres del Mercadal,
amb molta força cantem,
bona música, alegria
i bon ambient.

Exposicions, xerrades, presentacions de llibres,
que la cultura no falti... diuen:
"En Ferran Giron, president dels veïns, i la Maribel".
Viatges, excursions
a l'esplai de la Gent Gran i Veïns del Mercadal.

Ma. Rosa Pie Pont. 2024

Èpoques de Festes Majors

Joan Balbi

Aprofitant que és època de festes majors a tots els pobles del nostre entorn, a la Vall de Sant Daniel també se celebrava una gran festassa. Aquest programa que adjuntem a l'article és de la festa de l'any 1954, en la qual s'anuncien sardanes, sardanes vermut, concert, balls i també actes religiosos. És curiós que en les sardanes s'anunciava el nom de les peces que s'interpretarien, i en el ball de tarda, el nombre de cançons que es tocarien.

Pensem que en aquelles èpoques les festes majors eren uns dies de gaudi. També és una època de l'any en

què moltes feines del camp ja no corren tanta pressa i es podia gaudir de la festa. Moltes cases preparaven uns exquisits plats, com ara el tradicional rostit amb un bon pollastre de pagès. Per finalitzar tot aquest seguit de celebracions, la més esperada per molta gent era Les Fires i Festes de Sant Narcís. Podem dir que és la traca final per als gironins i els ciutadans de les nostres contrades.

PROGRAMA DE FIESTAS	
DIA 1	DIA 2
<i>Actos Religiosos</i>	<i>Actos Religiosos</i>
A las 7 Misa de Comunió.	A las 7 Misa de Comunió
A las 10 Oficio Solemne en honor a San Daniel cantado por la Rda. Comunidad de Monjas Benedictinas. Seguidamente tradicional Procesión con las Reliquias del Santo con acompañamiento de la Orquesta Principal de Gerona y asistencia de Autoridades.	A las 11 Oficio en honor de Ntra. Sra. de Gracia, cantado por la Principal de Gerona.
<i>Festejos Populares</i>	<i>Festejos Populares</i>
A la salida del Oficio. Sardanas en la plaza de la Iglesia	A la salida del Oficio Sardana Vermut en la calle Marques de Estella.
Es la Moreneta Carcellé Pescadors bons catalans Bou	Petita Rosa M S Puigferrer
Tarde a las 5 Audición completa de Sardanas por la Orquesta Principal de Gerona.	Tarde a las 3:30 Gran sesión de "putchinelis" por el Profesor Internacional Sr. R. Batlle.
Tortellá M. S. Puigferrer Espectació J. Coll Torroella vila vella Bou Nuvols d'or R. Palmada L'Avi Sastre Mercader En Patufet Pau Pi Margarit	A las 5:30 Audición completa de Sardanas en la misma plaza por la Orquesta Principal de Gerona.
A las 7:30 Lucido Baile de Tarde por la Orquestina Ferrer con 16 escogidos bailables.	Bella terra bella gent Paulis A la placa del grà Cid La verge vella Serrat Llevantina Bou La festa de Lloret Mas Ros Maria de les trenes Saderra
Noche a las 11 Selecto Concierto en el Entoldado a cargo de la orquesta Principal de Gerona.	A las 7:30 Extraordinario Baile de Tarde por la Orquestina Ferrer. con 16 modernísimos bailables.
La tabernera del puerto Sorozábal El Guitarrico Soriano	Noche a las 10:30 2 Sardanas en la calle Marqués de Estella.
Acto seguido, Gran Baile de Gala a cargo de la misma Orquesta.	La cardina encara salta Bou Baixant de la font del gat Morera
	Seguidamente, Gran Baile de Despedida en el Entoldado por la orquesta Principal de Gerona.
	DIA 3
	Mañana a las 7:15 Misa en memoria de los difuntos de la parroquia.

La tardor

Josep Mª Saiz Garcia

Les vacances d'estiu ja han quedat en el record, i l'arribada de la tardor suposa la tornada a la rutina i a les obligacions diàries, com l'inici del curs escolar per als avis o la tornada a les associacions de gent gran de les quals són socis. Es comença així una nova etapa.

Amb la tardor, es van eliminant progressivament les característiques climàtiques de l'estiu. La calor va desapareixent, i les activitats necessàries per mantenir el cos en bon estat de salut es fan menys freqüents. Això permet tornar a la normalitat, aprofitant el temps lliure per realitzar activitats agradables, recuperar una alimentació saludable i abandonar hàbits perjudicials per mantenir la salut al dia.

Per altra banda, la tardor, que s'ha incorporat al nostre dia a dia, és una època en què les precipitacions i el descens progressiu de la temperatura canvien les activitats de lleure que havíem tingut durant l'estiu. Els dies es van escurçant i les nits s'allarguen, de manera que la llum que ens acompanya es fa més escassa.

El començament de la tardor no sempre és el mateix, ja que la Terra triga més de 365 dies a completar la seva volta al Sol (exactament 365,25 dies). Comença el 22 o 23 de setembre i acaba el 21 de desembre.

El canvi climàtic fa que els efectes de la tardor siguin molt evidents. Des de setembre i fins ben entrat novembre o principis de desembre, segons la meteorologia, trobem pluges, sol i un toc de fred. És també l'època en què apareixen més malalties. La salut preocupa durant tot l'any, però la tardor i l'hivern són els mesos més freds, cosa que comporta malalties que poden ser de risc. Per això, és molt recomanable prendre mesures de prevenció per tal de protegir, especialment, les persones grans.

Algunes curiositats de la tardor que hem descobert són les següents:

- En aquesta època es poden observar més fàcilment, durant el dia, el planeta Mercuri, i durant la nit, Venus, Júpiter i Saturn.
- Cau més el cabell.
- Sembla ser que les persones nascudes en aquesta època tenen més probabilitat de superar els 100 anys, segons estudis realitzats al respecte.
- S'augmenta de pes, ja que hi ha menys hores de llum i, per tant, es sintetitza menys vitamina D, cosa que afavoreix l'acumulació de greix.

També hem trobat algunes dites i proverbis relacionats amb la tardor, que reflecteixen la saviesa popular:

- A la tardor, ni fred ni calor.
- Estiu que dura, tardor assegura. Estiu sec, tardor molla.
- La tardor és la primavera de l'hivern.
- Flors per la tardor fan el bo i millor.

Pel que fa a les tradicions a Girona, no podem deixar de mencionar alguns costums gastronòmics típics d'aquesta època, com menjar castanyes, moniatos i panellats. Un dels aliments més característics de la tardor són les castanyes, que tradicionalment es rosteixen al foc. A Girona, en aquestes dates, són moltes les parades de castanyers i castanyeres que ofereixen castanyes i moniatos per als gironins als carrers de la ciutat.

Per preparar les castanyes, es necessita una paella amb forats i, abans de posar-les al foc, és recomanable fer-hi un tall amb un ganivet per evitar que esclatin amb la calor.

Una altra activitat tradicional és preparar panellats, elaborats amb una massa de sucre i ametlla. N'hi

ha de diversos tipus, però els més populars són els d'ametlles i pinyons.

Finalment, no podem oblidar la festa més important de la tardor a Girona: les Fires i Festes de Sant Narcís, que se celebren al voltant del 29 d'octubre en honor del patró de la ciutat, Sant Narcís, bisbe i màrtir. La ciutat recorda les seves llegendes i miracles, com l'aparició de les mosques de Sant Narcís durant la Guerra de la Independència contra els francesos.

Entre els actes destacats de les festes, trobem la presència del Tarlà, que amenitza diferents moments de la celebració. A més, amb motiu d'aquestes festes, molts museus de la ciutat ofereixen visites gratuïtes als seus espais.

Les Festes Populars de Montilivi:

Un Barri que batega

Ramon Terneró Laborda

Associació de Veïns i Veïnes de Montilivi

El barri de Montilivi de Girona és ple de vitalitat. Al llarg de l'any, s'hi celebren diverses festes populars que reforcen la cohesió veïnal, creant espais de lleure i diversió per a tothom, especialment per als més petits. Aquestes celebracions no serien possibles sense la col·laboració de les entitats del barri i l'esforç dels voluntaris, persones generoses i compromeses que, any rere any, dediquen el seu temps i energia per mantenir vives les nostres tradicions.

Som-hi, Montilivi!

Festa de Carnestoltes de Montilivi:

Esclat d'alegria i color pels carrers i places

El Carnestoltes és una de les festes més esperades de l'any. El dissabte de Carnaval, la Rua omple el barri de disfresses, música i balls, amb grans i petits participant amb entusiasme.

Aquesta festa destaca per la implicació i l'esforç immens dels pares i mares de les AFAs, que confeccionen les disfresses i preparen les coreografies de les comparses de les seves escoles.

El moment més esperat és la xocolatada preparada pel Sr. Ortega, seguida del ball de Carnaval a la plaça de la Font del Gat. Ja ho sabeu, us esperem per gaudir del Carnestoltes!

Diada de Sant Jordi: La festa de les lletres i les roses

La Diada de Sant Jordi és la segona gran festa popular del barri. De nou, les AFAs preparen parades de llibres i roses que omplen la plaça d'activitat literària i d'esbarjo per a totes les edats. El barri fomenta la lectura, especialment entre els infants, creant una atmosfera única on l'amor per la cultura es combina amb el goig de compartir.

El moment central de la Diada és la representació de la Llegenda de Sant Jordi, amb el rei, la reina, la princesa, el drac i el valent cavaller Sant Jordi, interpretats pels pares i mares de les escoles. És una jornada plena de bones vibracions, on l'aroma de les roses i l'alegria dels petits i grans omplen els carrers.

Festa Major: El cor de les festes del barri

La Festa Major de Montilivi és l'esdeveniment més esperat del calendari festiu, i any rere any es fa realitat gràcies a l'incansable feina de la Comissió de Festes i el gran nombre de voluntaris que la fan possible.

Durant diversos dies, els carrers del barri s'omplen d'activitats per a tots els públics: marxa-cursa popular, curses infantils, concerts, cercaviles, jocs de taula, torneig de botxes, sopars a la fresca i balls populars. En aquestes jornades, Montilivi vibra amb més intensitat que mai, i la plaça Ciutat de Figueres esdevé el centre neuràlgic del barri, un lloc de trobada i festa per a tothom.

Cantada d'Havaneres

El primer divendres abans de la Diada Nacional de Catalunya, els veïns i veïnes del barri es retroben per gaudir de les havaneres acompanyades d'un cremat. Aquesta és l'oportunitat de retrobada després de l'estiu, un moment per compartir la nostàlgia i el caliu de les cançons marineres.

Les havaneres, amb el seu aire mariner i evocador, porten la brisa del Mediterrani al cor de Montilivi i mantenen viva una part fonamental de les nostres tradicions.

Ballada de Sardanes i Castanyada de Fires: La Tradició de la Tardor

La Ballada de Sardanes i la Castanyada de Fires és un dels esdeveniments més esperats de la tardor a Montilivi. Cada primer dissabte de novembre, durant les Fires de Sant Narcís, la plaça de la Font

del Gat s'omple de veïns i veïnes de totes les edats. A les 11 del matí, Montilivi celebra la seva audició de sardanes, on cada any es pot gaudir i ballar sardanes dedicades al barri, com "Gent de Montilivi" del mestre Francesc Camps i "Dansaires del Casal Onyar" del mestre Lluís Durán, interpretades per la Cobla Ciutat de Girona amb la col·laboració de l'Associació Amics de la Sardana Terranostra.

Grans i petits aixequen els braços i compten els passos de les tirades al ritme de la sardana, compartint moments de delit i tradició. A la mitja part, la festa s'endolceix amb la degustació de castanyes, preparades pels voluntaris de l'Associació de Veïns, completant aquesta celebració tan arrelada a la tardor.

Fira de la Joguina de Nadal: Solidaritat i Il·lusió

Amb l'arribada del Nadal, Montilivi es vesteix de màgia amb la Fira de la Joguina de Segona Mà, una iniciativa organitzada per l'Associació de Veïns en col·laboració amb les AFAs de les escoles del barri. A les parades, s'ofereixen joguines en bon estat a preus assequibles, promovent el joc i la creativitat entre els infants. A més, la fira té un marcat component solidari, ja que part dels ingressos es destinen a la Marató de TV3 i altres causes benèfiques.

Aquest esdeveniment és especialment esperat pels més petits, que gaudeixen no només de les joguines, sinó també de l'ambient nadalenc i de les activitats paral·leles: jocs de taula, pintacares, manualitats, tallers de tions i espectacles infantils. Una festa que combina solidaritat, diversió i l'alegria del Nadal.

Cohesió i Sentit de Comunitat

Totes aquestes festes populars del Barri de Montilivi comparteixen un denominador comú: la cohesió social que sorgeix gràcies a l'esforç col·lectiu dels veïns i veïnes, així com a la dedicació dels voluntaris de les associacions del barri. Junts, fan de Montilivi un lloc ple de vida, amb espais de trobada i convivència que reforcen el sentit de comunitat.

Miquel Blanch i Solé

MESTRE I ACTIVISTA

Pere Heras i Montal

Miquel Blanch, és un referent en el marc de les ESCOLES D'ADULTS de la nostra ciutat, ja jubilat, ha dedicat la seva vida laboral a l'ensenyança i lluita per aconseguir que aquesta branca de l'ensenyament sigui un mitjà d'alfabetització i integració a la vida laboral i social de moltes persones.

Com s'inicien les escoles d'adults a Girona?

L'any 1973, el dictador Franco va decretar i celebrar el final de l'analfabetisme. Aquesta eradicació per decret es reduïa a un acte més de propaganda del règim. A la província de Girona, hi havia un 6,7% de la població que es declarava analfabeta absoluta. El curs 1975-1976 marca un abans i un després. El Ministeri d'Educació i Ciència (MEC) continuava degradant l'educació de persones adultes. A Girona-Salt (recordem que encara estava annexionada a Girona) van sorgir dues experiències motor de l'educació a les comarques gironines. Un grup de joves objectors de consciència i estudiants de mestre amb sensibilitat social van decidir viure a prop dels barraquistes, majoritàriament gitanos i famílies immigrades procedents d'Andalusia i Extremadura, expulsats de la ciutat cap a la zona de les Pedreres - Torre Alfons XII (ara Torre de la Ciutat), organitzant unes classes d'alfabetització. I, a l'altre extrem, a Salt, l'Associació de Veïns va anunciar unes classes nocturnes i gratuïtes per a joves i adults. Aquestes iniciatives van ser l'embrió perquè l'alfabetització s'estengués a altres barris de la ciutat (Can Gibert del Pla, Pont Major...), iniciant una campanya amb el lema "Cap barri de Girona sense escola d'adults", i es van aconseguir els primers mestres exclusius per a les escoles d'adults l'any 1978. Quan la gent de les Pedreres es va traslladar al barri de Font de la Pólvora, es va publicar la primera cartilla d'alfabetització concebuda per la

---

“Recomano el llibre *La força del coneixement* de l’amic Sebas Parra i Mia Garcia, que és una recerca sobre la història de les escoles d’adults de les comarques gironines”

mestra Concepció Furcarà i il·lustrada per l’artista **Vicenç Huedo**, titulada *Para ser un poco más libres*, impregnada de la pedagogia del brasiler Paulo Freire, que tenia en compte les idees rellevants per a l’educació i l’alliberació de la persona, provinents de Llatinoamèrica. La lluita va continuar.

Com s’han desenvolupat les escoles d’adults després d’aquests anys de la transició democràtica?

Les escoles d’adults van néixer com a resultat d’una reivindicació popular, en resposta a les necessitats de formació de la població jove i adulta. Després d’un període de mobilitzacions, es va aconseguir que el Departament d’Ensenyament, durant el curs 1982-1983, posés en marxa les primeres escoles arreu de les comarques gironines. Allà on no va arribar la Generalitat, hi van arribar els ajuntaments. En el període 1988-2004, la formació de persones adultes va estar adscrita a Benestar Social, fet que va provocar el rebuig de gran part del professorat. Es va donar forma a l’actual estructura de les escoles d’adults amb l’aprovació al Parlament, el 1991, de la Llei de Formació d’Adults, vigent encara avui però mai aplicada i amb algunes deficiències. Actualment, les escoles van retornar el 2005 al Departament d’Educació, dins d’una subdirecció que va canviant en funció del partit polític que governa la Generalitat. Un desgavell, esperances de canvi truncades, incomprensió i irresponsabilitat tècnica i política, que continua en l’actualitat posant pals a les rodes a qui vulgui sortir d’aquest model escolar burocràtic, rígid i estandarditzat. Recomano el llibre *La força del coneixement* de l’amic Sebas Parra i Mia Garcia, que és una recerca sobre la història de les escoles d’adults de les comarques gironines.

Què és per a tu l’educació des de la perspectiva d’una escola d’adults?

L’educació és un acte polític, no pot ser neutral. Ni l’educació ni la pedagogia poden ser neutrals: o es posen al servei dels treballadors, dels pobres i dels oprimits, o bé es posen al servei dels poders. I una

de les seves funcions és desocultar la realitat, ajudar a comprendre-la. El fet educatiu, com un fet global, afecta la persona jove i adulta en totes les seves dimensions. Cal un acompanyament integral de la persona. Per tant, l’educador o l’educadora ha d’estar convençut o convençuda que, malgrat els condicionaments i les dificultats, el canvi és possible. I això ha d’estar present en la lluita, en el pensament, en els materials i en les accions del professorat de les escoles d’adults. Educar vol dir adaptar-se i vol dir canviar contínuament; exigeix superar la rutina.

Com és una escola d’adults actualment a Girona?

A la ciutat de Girona hi ha dues escoles d’adults públiques de la Generalitat: el CFA Girona, la més antiga, que es troba a la Travessia de la Creu i actua també als barris del Sector Est, Pont Major i Santa Eugènia, i l’altra escola, que es troba al barri de Sant Narcís, és el CFA Nou Girona. Una escola d’adults és un servei públic gratuït que compta amb la col·laboració de l’ajuntament, i permet l’accés de la persona jove i adulta, a partir de 17 anys, a tots els nivells d’ensenyament: alfabetització en català, idiomes (francès, castellà i anglès), obtenir el graduat en educació secundària, o accedir als cicles formatius de grau mitjà i superior, així com a la universitat per a majors de 25 i 40 anys. Un centre d’adults, a més, programa un seguit d’activitats culturals al llarg del curs. Les escoles d’adults actuals tenen una estructura d’equipaments mínims i ben condicionats, amb una plantilla de professorat que, en alguns casos, és insuficient, però s’han anat transformant en una mena d’acadèmies, lluny dels objectius dels seus inicis. Les escoles d’adults i el seu professorat es veuen sotmesos a propostes administratives i teories allunyades dels problemes reals dels joves, del fet migratori, de les dones... Actualment, a cada comarca gironina hi ha com a mínim un centre d’adults públic. Cal tenir en compte que l’escola d’adults de Girona – CFA Girona – està atenant més de 1.500 persones cada curs. És un fet que cal considerar, valorar i visualitzar.

Com és l'oferta formativa en un centre de formació per a persones adultes?

Com he dit abans, un centre d'adults ofereix una diversitat de cursos que, al meu parer, és excessivament homogènia arreu del territori. És rígid en calendaris i organització, i poc adaptable a les necessitats laborals i de conciliació de les persones adultes. La formació de continguts i formats no sempre s'adapta a les necessitats detectades, sinó que es prioritzen les mínimes que poden cobrir-se amb els recursos disponibles. No pot ser que aquest curs l'escola d'adults de Girona deixi més de 200 persones sense poder aprendre català perquè no té prou recursos per atendre-les. Cal remarcar també que no hi ha una formació universitària específica per ser docent de persones adultes, i la gran majoria de professionals que treballen en una escola d'adults han hagut de recórrer a l'autoformació. Per això, és necessari dotar d'un major suport al desenvolupament professional dels docents, i les universitats tenen un paper important a dir i a fer.

I, per a tu, com hauria de ser una escola d'adults?

Primer de tot, les persones han de ser el centre de la pràctica educativa. I això ha estat així? No, perquè el debat és entre dos models: el model escolar, que, amb l'arribada d'immigrants l'any 2000, es veu que trontolla, ja que es mostra inflexible, basat en la instrucció i no en l'aprenentatge, allunyat de la funció educadora social per limitar-se al treball de l'aula amb un model de currículums tancats. Un exemple és que és incomprensible que un currículum a la ciutat de Girona sigui el mateix que a la Mina de Sant Adrià de Besòs, sense acostar-se a les necessitats específiques, amb uns horaris que donen prioritat al professorat més que a les demandes de l'alumnat. L'altre model, el que sempre hem defensat, és el model social i comunitari: un model obert, atent a les necessitats de la gent, que respon a la immediatesa, flexible i transformador, amb una àmplia participació de la comunitat-bar-

ri i de les persones a l'hora d'elaborar els currículums, i que ajudaria a impulsar i desenvolupar l'educació d'adults.

Ara bé, cal dir que les escoles d'adults es troben indefenses davant l'administració, que les ignora i degrada, les invisibilitza, les porta a la deriva i les coarta a l'hora de triar el model a seguir. L'administració ha fallat, però també hi ha hagut una certa acomodació d'antics líders del moviment veïnal que han acabat instal·lats a l'administració com a tècnics o regidors, i no han considerat les escoles d'adults com un sector educatiu clau. Per no parlar de la descoordinació existent entre les administracions i els agents, desvinculant els àmbits educatiu, laboral i sociocultural.

Com està el nivell d'instrucció de la població gironina i què es fa per millorar-la?

No hi ha dubte que l'educació de persones joves i adultes, en aquests quasi 50 anys, ha fet créixer el nivell d'instrucció de la ciutadania, la seva autoestima i confiança, i les seves capacitats per seguir aprenent pel seu compte i adaptar-se als nombrosos canvis esdevinguts. No obstant això, continua sent la ventafocs del sistema. El combat contra els diferents analfabetismes —analfabetisme funcional, analfabetisme digital, analfabetisme mediàtic...— s'ha lliurat amb un cert grau d'eficàcia, tot i les mancances que l'han acompanyat. On segurament no s'ha avançat prou és en la lluita contra l'analfabetisme polític. Hi ha un moviment d'escoles d'adults i sindicats que demanen un compromís polític per prendre mesures per al present i el futur, que permetin sortir de l'atzucac en què es troba aquest sector, millorant l'oferta formativa, les plantilles de docents i la promulgació d'una nova Llei de Formació d'Adults. Els docents s'han de mobilitzar, com vam fer nosaltres, per aconseguir millores de qualitat i de reconeixement d'aquest sector educatiu, i és urgent.

“On segurament no s’ha avançat prou és en la lluita contra l’analfabetisme polític”

Pots concretar més aquest aspecte de l’analfabetisme polític?

Paulo Freire era un pedagog que proposava construir la societat des de la consciència dels problemes socials. Ens va ensenyar que la lluita per l’educació i contra l’analfabetisme s’ha de plantejar amb passió, compromís, lluita i esperança, d’acord amb les necessitats de cada moment històric.

Paulo Freire ens parlava en aquests termes: l’analfabet polític —independentment de si sap llegir i escriure o no— és aquella persona que té una percepció ingènua dels éssers humans en les seves relacions amb el món, una percepció ingènua de la realitat social que, per a ella, és un fet donat, quelcom que és i no que està sent. Aquesta ocultació de la realitat impedeix que es formi de manera real en valors i ciutadania democràtica, prenent consciència dels problemes socials i polítics, informant-se amb objectivitat, fent-se preguntes i cercant respostes, deliberant i opinant críticament i participant plenament en tot allò que l’afecta. Per tant, l’alfabetització política és un acte de coneixement crític que desoculta una realitat que, en la superfície, es presenta sempre emmascarada. Serveix no només per analitzar i entendre la realitat a la llum de les vivències personals i col·lectives i de la ciència, sinó també per passar a l’acció conscient i organitzada per tal de poder transformar-la. Alfabetitzar és salvar el món.

La crisi ha canviat el perfil d’estudiants d’una escola d’adults?

Ha crescut la demanda de cursos de català, especialment entre dones joves d’origen immigrant que han vingut a Catalunya a través del reagrupament familiar, i també entre treballadors que s’han quedat a l’atur i veuen en l’aprenentatge de la llengua una eina per reincorporar-se al mercat laboral. A més, hi ha molta demanda de cursos d’idiomes i de noves tecnologies. No acaben d’arrencar els cursos per obtenir el graduat de secundària, tot i que, da-

vant el fracàs escolar existent, poden ser una segona oportunitat per reenganxar-se al sistema educatiu. Aquí, els ajuntaments i la Generalitat tenen la responsabilitat d’impulsar aquests cursos.

Es considera l’escola d’adults de Girona, CFA Girona, i la de Salt com a innovadores i capdavanteres en l’educació per a adults, pots posar exemples.

A Barcelona van néixer les primeres experiències en formació d’adults als barris, amb exemples com el de Can Serra, a l’Hospitalet de Llobregat, un referent en la lluita contra l’analfabetisme. A Girona i Salt, tot i que les experiències van ser diferents, es va establir una xarxa d’escoles d’adults públiques i es van desenvolupar projectes innovadors que han deixat una petjada important, però que han caigut en l’oblit per part de l’administració.

A Girona, dos projectes destacats van ser l’Escola Taller, creada el 1986 per Cisco Miró i Antoni Ruiz, que formava joves desocupats en diferents oficis tradicionals i els proporcionava formació bàsica i professional. Aquest projecte va aconseguir integrar els joves al mercat laboral i aplicar metodologies pedagògiques actives per a aquells que havien fracassat en el sistema educatiu tradicional. L’altre projecte va ser el d’alfabetització en català al barri de Santa Eugènia, amb el mètode “El català, una llengua per a la igualtat”, que ensenyava a llegir i escriure des d’una perspectiva crítica i arrelada a l’entorn. Tot i ser considerat massa “polititzat” per l’administració, el mètode continua oferint bons resultats.

Formes part del Nucli Paulo Freire de la UdG, ens pots fer cinc cèntims?

El Nucli Paulo Freire de la Universitat de Girona és membre de l’Institut Paulo Freire d’Espanya, amb seu a Xàtiva (País Valencià), i es va crear l’any 2004. Alguns dels seus objectius fundacionals són els següents: divulgar l’herència política i pedagògica de Paulo Freire i promoure’n noves lectures

crítiques, crear un taller-observatori d'anàlisi de les pràctiques educatives alliberadores de les comarques de Girona, i participar en experiències i projectes destinats a erradicar l'analfabetisme i a propagar l'Educació Popular i la Pedagogia Crítica. El Nucli Paulo Freire es reuneix de manera ordinària un cop al mes a l'Espai Paulo Freire de la Facultat d'Educació i Psicologia. Són reunions obertes a tothom que estigui interessat en l'educació des d'una perspectiva crítica. Us animo a participar-hi.

Quines propostes teniu per fer visible tot el que ens estàs explicant.?

Hi ha una comissió creada per moltes entitats i persones que volen fer visible el llegat del nostre company Sebas Parra i impulsar l'educació d'adults. Algunes de les propostes que s'han de fer realitat el més aviat possible són, per exemple, un projecte d'exposició anomenat "Educació d'adults. Teixint complicitats", que pretén oferir una ullada històrica a la pràctica educativa en l'educació d'adults. Estem a l'espera de la resposta de la Diputació de Girona per tirar-lo endavant. Un altre projecte, vinculat a les primeres experiències d'alfabetització a Les Pedreres, consisteix en la construcció d'un monument en homenatge a aquesta tasca educadora, en col·laboració amb l'Ajuntament de Girona. El disseny, a càrrec de l'artista Vicenç Huedo, serà fet en pedra de Girona.

Tens alguna cosa més a dir?

El moviment de l'educació de persones adultes demostra que l'ensenyament és una eina de transformació social, però la situació ha canviat. Les escoles d'adults s'esforcen més a mantenir-se, a posar la pedagogia al servei del sistema i a reduir-la a una mena de lectura de la paraula, en contraposició a una lectura i comprensió del món. Marx deia al segle XIX que no ens havíem de conformar a interpretar el món, sinó que havíem de transformar-lo. Per això, encoratjo als i les docents que la lluita continua.

Vull acabar aquesta entrevista fent referència a una de les persones que ens ha impregnat de pedagogia i lluita a Girona i Salt: en Sebas Parra. Mestre d'adults i activista que ens va deixar ara fa quasi dos anys, i no volem que el seu llegat caigui en l'oblit. Una de les seves ensenyances que vaig aprendre en la meua etapa com a mestre d'adults era que "havíem de lluitar per un món millor i que l'educació és una bona eina de transformació, que la nostra tasca com a docents i treballadors era trepitjar els bars, relacionar-nos amb les associacions i les entitats, conèixer íntimament la problemàtica dels barris i de les persones, i entendre-ho com un poble obert i canviant que cada dia ens proposa un repte. Cal treballar per la consolidació de l'escola i perquè l'educació esdevingui un dret reconegut per a tothom, que no faci distincions entre fronteres ni nacionalitats." Crec que aquests valors i impulsos permanents eren vàlids aleshores i ho continuen sent avui.

Volem el Parc de Salut, però també volem el Parc Jordi Vilamitjana

María Suñer

El parc Jordi Vilamitjana es troba al barri de Can Gibert del Pla, entre els carrers de Marina Castanyer, carrer Montnegre i carrer de Salt.

Abans era conegut com el parc del Mas Masó, però actualment es diu parc de Jordi Vilamitjana i Pujol en honor del filòleg de llengua hispànica i catalana i professor de secundària durant més de 30 anys en diversos instituts, com el de Santa Eugènia, on va ser professor durant molts anys. Els veïns del barri també el coneixen com a "parc del tubo" pel tobogan espectacular on ve a jugar la mainada dels barris de Can Gibert, Santa Eugènia i Sant Narcís.

Actualment, aquest parc és l'únic pulmó verd que tenim al nostre barri i és molt ben aprofitat per la gent de totes les edats. Hi ha un parc infantil on la mainada pot jugar i passar l'estona; també hi ha un espai per fer pícnic, molt concorregut per moltes famílies, a les tardes i capvespres. Quan fa calor, també es pot passejar a l'ombra dels arbres. La zona més concorreguda del parc durant tot el dia és el pipican, on molta gent porta les seves mascotes perquè se socialitzin. L'any 2021 es va fer un projecte participatiu de barri, en el qual van participar veïns, entitats i centres escolars. El resultat d'aquest procés comunitari va ser l'skatepark, un dels millors de Catalunya, del qual gaudeixen els joves amb les escales, rampes i tots els circuits adaptats per arribar al màxim d'usuaris.

A totes hores s'hi pot trobar gent fent esport, i també els centres educatius del sector hi fan moltes activitats quan arriba el bon temps.

Aquest és el nostre parc, ens l'estimem i n'estem orgullosos. Però ara, per construir el nou Trueta al sud del barri, l'Ajuntament vol utilitzar el parc com a moneda de canvi per expropiar terrenys, que ha de cedir a la Generalitat per al nou hospital. Per estalviar-se

diners, l'Ajuntament vol cedir el parc als propietaris, requalificant-lo perquè sigui edificable amb un edifici de set plantes i 347 habitatges, 150 de protecció oficial. Aquest pla ha provocat el rebuig dels veïns, que s'oposen a perdre un parc emblemàtic creat el 2003, tot i no oposar-se al nou campus de salut.

L'Ajuntament de Girona ens diu que amb la reorganització del sector quedarà un parc més gran. Això és una mentida total. Sí que la suma dels nou espais verds que es generaran representarà més metres quadrats de sòl, però estaran totalment inconnexos i dividits per carrers amb una alta densitat de circulació. El que l'Ajuntament considera que serà el nou parc no és més que una zona verda allargassada, seguint el marge esquerre del riu Marroc, i que l'Ajuntament es veu obligat a deixar perquè és zona inundable i la legislació no hi permet cap mena de construcció.

El nou espai resultant no serà un parc com el que ens volen treure; serà una zona verda allargassada i inundable.

No volem perdre el parc, per això els veïns de Can Gibert, Santa Eugènia i Sant Narcís ens mobilitzem amb protestes, com la gran manifestació que va reunir 400 persones a la plaça del Vi per fer entrega al govern municipal de les al·legacions presentades pels veïns.

Volem el campus de salut, però també volem el parc Jordi Vilamitjana.

EL PARC NO ES TOCA!

Vestigis i influències dels oficis antics a Girona

Carme Subirana Pla

Els oficis antics, tal com indica el seu nom, carreguen uns quants anys a la seva esquena, però, tot i això, continuen formant part del teixit social, cultural i econòmic de la ciutat, malgrat els canvis que han experimentat al llarg del temps. Aquestes ocupacions amb una història que, en alguns casos, es remunta segles enrere, han servit per preservar la tradició, enriquir la vida social, i oferir experiències diferents als visitants. L'adaptació a les noves demandes, modernitzant-se en alguns casos, però mirant de continuar mantenint les seves arrels i valors tradicionals que els defineixen, ha estat una de les claus de la seva preservació. Aquests oficis es desenvolupaven en els carrers de la part vella de Girona, i es mostren en els edificis històrics de la ciutat amb finestres amb marcs de fusta tallada, decoracions de ceràmica, façanes amb elements arquitectònics com arquets de ferradura, i altres, reflectint les tècniques usades pels artesans de l'època.

Aquests oficis antics, tradicionals i la pagesia han format part de la cultura i l'economia de la ciutat de Girona al llarg dels anys, i alguns encara hi són presents avui dia, contribuint així a mantenir viva l'herència cultural i econòmica. Des de la pagesia, que ha passat a adoptar mètodes agrícoles ecològics i sostenibles, treballant les terres dels diferents municipis que envolten la ciutat i de la ciutat mateixa, des de la zona de les hortes de Santa Eugènia, per esmentar-ne un exemple, fins a altres àrees de la ciutat, passant pels tintorers, ferreters, cistellers, calderers, apicultors, tècnics del vidre i la ceràmica, restauradors i conservadors del patrimoni, artesans, botiguers, i persones que treballaven el cuir, entre d'altres.

Els tintorers feien servir mètodes antics per crear colors intensos en els teixits, com el blau "índigo",

el roig carmesí i més colors derivats de les plantes. Els fabricants d'eines de ferro com ganivets, serralls, claus i altres ferramentes han gaudit del seu paper en la vida urbana de la ciutat al llarg dels segles. Els cistellers feien servir la canya, l'espart o el vímet per fabricar cistells i altres productes. Pel que fa a tot allò que fa referència als aliments i la seva cocció, eren els calderers els encarregats de fer i reparar calderes, paelles, cassoles i altres utensilis de coure i metall. Prop de Girona també ha estat important la producció de mel i altres productes apícoles. Els guanteres, sabaters i altres artesans treballaven el cuir perquè la població pogués adquirir sabates, cinturons i carteres. Els carreters reparaven carros i vehicles de transport, i els llaminers eren artesans especialitzats en la fabricació de vidre i cristall.

Els oficis antics s'han modernitzat per adaptar-se als canvis en la demanda i la tecnologia. No es practiquen de la mateixa manera que fa uns segles i continuen sent una font de riquesa.

Avui dia la producció de fruits, hortalisses, olis i altres cultius forma part de la vida d'alguns dels habitants de la ciutat, a més de la producció de formatges embotits dolços i pastissos tradicionals. També podem trobar tallers i botigues d'artesans que treballen amb metalls, fusta, ceràmica, vidre i altres materials, i a la vegada que mantenen vives les tècniques tradicionals, experimenten amb nous dissenys i materials.

L'elaboració d'aquests productes alimentaris tradicionals com formatges, embotits, mel i altres es continuen mantenint. Hi ha artesans locals que fabriquen els seus propis articles que són adquirits per turistes o ciutadans que busquen experiències autèntiques i diferents. Val a dir que també té importància el manteniment i la restauració del patrimoni històric de la ciutat, amb la conservació de monuments, edificis antics, i la restauració d'objectes artístics i arquitectònics.

**Els oficis antics s'han modernitzat
per adaptar-se als canvis en la demanda i la tecnologia.**

Molts artistes visuals encara treballen en la pintura, escultura, fotografia, gravat i altres disciplines. Les galeries d'art de la ciutat mostren el seu treball i els posen en contacte amb la comunitat.

Els comerços tradicionals, carnisseries, fleques, merceries i altres, són presents a la ciutat tot i les grans cadenes comercials. Aquesta presència a vegades es veu disminuïda per la jubilació dels propietaris i per la dificultat dels clients i clientes d'accedir al centre de la ciutat amb la comoditat que ells desitjarien fent ús de places públiques per deixar els vehicles privats. Hi ha botigues especialitzades que venen productes artesanals i tradicionals, que tenen les seves arrels en els oficis antics.

El turisme cultural forma part de la ciutat de Girona, tot i no ser un ofici estrictament antic. Aquests oficis s'han adaptat als canvis socials, econòmics i tecnològics, i continuen tenint una presència rellevant a la ciutat.

Per fer valdre les tradicions locals i els productes fabricats per artesans i seguidors d'oficis antics, la ciutat acull mercats i fires tradicionals, a més d'organitzar esdeveniments i activitats culturals, tallers de ceràmica, demostracions de cistelleria... fomentant la participació de la comunitat. Els museus i espais d'exposició també ofereixen la possibilitat de conèixer la història i les tècniques dels artesans locals, així com festivals i celebracions tradicionals, com Temps de Flors que incorporen elements artesanals i tradicionals en les decoracions i les activitats.

Cuina medieval catalana

Narcís Sureda

Ja hem dit a l'anterior article que la nostre veritable cuina medieval era abastament elaborada i no cal confondre aquesta vessant gastronòmica medieval amb la simple alimentació quotidiana de la majoria de la gent per bé que en les receptes senzilles i primàries hi trobaríem trets gastronòmics i bones elaboracions.

Tota la cuina medieval tenia molt en compte els sentits i procurava satisfer-los. Presentaven el menjar de forma agradable a la vista - característica que actualment s'ha recuperat - i preferien els menjars espessos.

Com ara mateix, en aquells temps hi havia dues classes de cuina; l'alta cuina, que era la que figurava en els llibres Coch i de Sent Soví i que era semblant a la que figurava en altres llibres europeus i d'altra banda la cuina quotidiana, més senzilla, que tenia una relació directa amb la capacitat econòmica de cada consumidor.

La cuina medieval disposava de més ingredients que la cuina actual tot i que alguns d'ells no ens han arribat. Es menjava molta caça, que proporcionava carn de gustos molt diversos. Passaven d'un centenar els peixos comestibles que apareixien a les receptes. Es cultivaven més tipus de cereals i hortalisses que ara i, sobretot, s'usaven molts més condiments.

Existien, semblantment a avui, els ingredients principals i secundaris o complementaris.

Els principals eren, en general, els animals o les plantes amb els que s'ha alimentat la humanitat durant segles que, amb alguns canvis amb les preferències i amb noves incorporacions, son els que han perdurat en la cuina de cada país.

Aquests ingredients principals s'hi afegeixen els secundaris, destinats a facilitar-ne la cocció o a fer-los més saborosos.

Entre aquests complementaris són importants els que faciliten la cocció, com els líquids (aigua, brous diversos i vi) i greixos vegetals o animals.

Eren importants els espesseïdors, fets d'ingredients picats destinats també a la elaboració de salses i plats de textura espessa. Aquí prenen gran protagonisme les picades. Molt importants eren els condiments, que aportaven nous sabors als ingredients principals. Són els més interessants perquè, al mateix temps que enriqueixen el plat, introduïen els factors de fantasia i creativitat i feien descobrir nous gustos i noves harmonies.

Els condiments han sofert moltes variacions en el decurs del temps. Han presentat molta diversitat i característiques. Alguns han perdurat però d'altres no perquè els gustos també han anat canviant. En algunes èpoques s'han utilitzat molt i en altres s'ha preferit la cuina més simple.

També podem considerar condiments altres sabors afegits, com la dolçor, agror, les aigües perfumades, la llet, l'all i la ceba que també complien una gran funció. Considerem el prestigi dels sofregits.

Es podia coure a la graella, el caliu, al forn o al bullit (que també servia per fer brous) o els fregits de carns, peixos, bunyols o pastissos.

Els ingredients secundaris que han perdurat fins ara són, entre ells el més important en la cuina europea que es la sal i també les espècies i les herbes aromàtiques que assoliren gran protagonisme però els més cotitzats eren el clau, la canyella, el pebre, la vainilla, el gingebre i altres menys corrents. També era corrent coure a l'ofegat que era una cocció feta amb el suc de l'aliment en un recipient ben tapat.

Es cuinava la fusió, que és feia posant formatge al foc que es fonia i es menjava calent al final de l'àpat.

Naturalment, hi havia embotits i pernils des de temps molt remots que eren preparacions destinades a conservar la carn però alguns dels que coneixem ara eren impossibles aleshores perquè, en no

tenir pebre vermell (vingut d'Amèrica) no és podia fer sobrassada ni xoriç.

Eren freqüents els farciments en peces de carn, desossades o no i també en cefalòpodes. Els farciments eren peces de carn es feien amb carn picada, vísceres i sang, tot trinxat i sovint barrejat amb panses, prunes, pinyons o nous i espècies. Trossos de calamar o sípia, amb fruits secs, es posaven de farcit en aquests cefalòpodes i s'acompanyava amb formatge ratllat cuit amb albergínies, panses i alls.

S'elaboraven també molts tipus de pastissos farcits i panades. La gelatina obtinguda després de bullir molta estona peus de porc o de xai servia per a conservar els aliments.

Eren molt apreciats i importants els que Eiximenis anomenava "menjars de cullera" que ell mateix preferia i la ginestada, la avellanat, la pinyonada, el celiandret i l'arròs amb llet. No eren sopes ni tampoc purés ni eren mai un primer plat, però tenien diverses funcions en els àpats. Acompanyaven carns fetes a l'ast o rostit de perdius i pollastre. També es solien servir a finals dels àpats, després d'altres plats i abans de la fruita, els dolços o el formatge.

Aquests menjars de cullera eren molt nombrosos i diversos. Anaven des de l'ús de cereals i gra, sencers o triturats, farines de blat o d'arròs enriquits amb altres ingredients com el menjar blanc amb pit de gallina o els de fruites seques.

La pasta bullida amb llet d'ametlles a la que és podia afegir trossets de carn i pomes.

Es feien sopes escaldades diverses amb sucus aprofitats de diverses coccions o amb brou. De vega-

des s'hi posava a sobre formatge ratllat i s'acabava al forn.

Puré d'hortalisses bullides, de fruites fresques o assecades, tallades o aixafades.

Les parts més cuidades de la cuina medieval eren les salses on s'hi concentraven gran quantitat de condiments que s'anaven tastant fins aconseguir l'equilibri de sabors desitjat. Podien ser de gust intens o suau, dolces, agres o agredolces. Servien per a qualsevol plat de carn, peix o qualsevol altre plat principal i es servien en petites escudelles o gresols (salses). Barrejades, emulsionades o cuinades.

Tot això fa pensar amb l'allioli, el romesco, la maionesa, la salsa verda, la de mostassa, les vinagretes...

Els plats, sobretot els de cullera o carns amb salsa, un cop servits amb les escudelles (plats fondos) s'empolvoraven amb barreges de canyella i sucre o sucre sol o amb espècies o herbes picades o pinyons o cansalada fregida.

La recepta tradicional de fricandó conté canyella i llimona i, fa anys, jo havia sentit parlar del pollastre sorrejat que, un cop rostit, se li donava un tomb amb sucre.

La majoria d'aquests acabats resten molt allunyats dels gustos actuals però els agredolços perduren encara. Tinguem present que encara és cuinen les "pomes de relleno", la botifarra dolça cuita amb poma, canyella i vi dolç, l'oca amb peres, els calamars farcits cuits amb sofregit de poma, el menjar blanc, els espinacs amb panses i pinyons i d'altres que en trobaríem que són autèntiques peces de museu encara vives.

Plaça del Vi

Ahir

Fires de Sant Narcís de 1995

Trobada de castellers a la plaça del Vi durant les fires de Sant Narcís.

Foto:
Ajuntament de Girona.
CRDI (Jordi S. Carrera)

Avui

Fires de Sant Narcís de 2023

La plaça del Vi continua essent un punt neuràlgic de les fires de Sant Narcís i de la representació de la cultura catalana. L'any 2023 van participar-hi els Marrecs, els Minyons i els Capgrossos.

Foto:
Ajuntament de Girona